

17/11

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
BASHKIA SKRAPAR
QARKU BERAT

Nr. 105/prot

Skrapar me 20/10/2015

LËNDA: Kthim pergjigje

DREJTUAR: Qendres "Res Publica"
Perfaqesuesit ligjor Z. Dorian Matlija
TIRANE

Ne pergjigje te kerkeses tuaj me Nr.171/15 Prot date : 12/10/2015 lidhur me vendosjen ne dispozicion te dokumentacionit te kerkuar nga ana juaj ju bejme me dije si me poshte :

1-Bashkia Skrapar nuk disponon nje plan te menaxhimit te integruar te mbetjeve,por nje Raport per Menaxhimin e Mbetjeve Urbane ne Qytetin e Corovodes.

2-Nuk disponon kopjo te vlersimit strategjik mjedisor,te studimeve gjeomjedisore ,raport te vleresimit te ndikimit ne mjedis te aktiviteteve te menaxhimit te integruar te mbetjeve.

3-Bashkia Skrapar disponon nje venddepozitim te mbetjeve qe ndodhet rrreth 2 Km larg qytetit te Corovodes.

Ne Kuader te Projektit TAP ne teritorrin e Bashkise Skrapar jane caktuar disa venddepozitime te perkohshme te mbetjeve inerte.

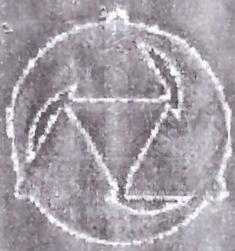
4-Bashkia Skrapar nuk ka kontraktuar subjekte per mbledhjen dhe depozitimin e mbetjeve sepse kete sherbim e kryen Ndermarraja e Sherbimeve Publike prane Bashkise.

Bashkelidhur do te gjeni nje kopjo te Raportit per Menaxhimin e Mbetjeve Urbane ne Qytetin e Corovodes.

Duke ju falenderuar per bashkepunimin!

BASHKIA SKRAPAR
KRYETARI
NESIM SPAHIU

RAPORT

Menaxhim i Mbetjeve Urbane
ne Bashkine e Çorovodës

MINISTRIA E POKALBIMEVE

Msc. Elvis Çela, Mirela Buhuri, Ing. Mervis Shugë

Qershor 2012

"Skrapari, Paster dhe Shendetshem"

PËRMBAJTJA E LËNDES

I. HYRJE	3
II. PAK HISTORI DHE DEMOGRAFIA QYTETIT	4
III. KUADRI LIGJOR PËR MENAXHIMIN E MBETJEVE	7
IV. METODOLOGJIA E PËRDORUR PËR KËTË ANALIZE	9
V. SI REALIZOHET MENAXHIMI I MBETJEVE NË BASHKINË E ÇOROVODËS	10
VI. GJENERIMI I MBETJEVE DHE KLASIFIKIMI I TYRE	13
VII. GRUMBULLIMI DHE DEPOZITIMI	16
VIII. FINANCIMI	20
IX. NDIKIMET NË MJEDIS DHE SHËNDET	21
X. KONKLUZIONE DHE REKONAMDIME	23
XI. BIBLIOGRAFI	29

I.HYRJE

Përgatitja e Raportit “Menaxhimi i Mbetjeve Urbane në qytetin e Çorovodës” zhvillohet në kuadër të projektit “Fuqizimi i Shoqërisë Civile në Zonat Rurale dhe Periferike për Promovimin e Qeverisjes së mirë dhe Zhvillimit” (ECSRA) mbështetur financiarisht nga Instituti për Demokraci dhe Ndërmjelsim (IDM) dhe Programi i Zhvillimit të Kombave të Bashkuara (UDNP).

Ky projekt zbatohet në kuadër aktivitetit “Skrapari i Pastër dhe i Shëndetshëm ” të Qendrës Mjedisore për Mbrojtje, Edukim dhe Rehabilitim (EPER Center) dhe ka për qëllim të paraqesë situatën dhe të japi rekomandimet për aktorët e interesit mbi menaxhimin e mbetjeve në qytetin e Çorovodës

Aktivitete kryesore të këtij aktiviteti angazhojnë:

- Realizimi i 3 sesioneve të trajnimit për menaxhimin e mbetjeve me 10 nënpunës lokal;
- Ndërtimi i Raportit “Meanxhimi i Mbetjeve Urbane në qytetin e Çorovodës”
- Realizimi i takimit “Meanxhimi i Mbetjeve Urbane në qytetin e Çorovodës”
- Publikimi i Direktives dhe lajmit për Lakimin “Meanxhimi i Mbetjeve Urbane në qytetin e Çorovodës” në faqen zyrtare të www.epercenter.org dhe në masmedia;
- Realizimi i orëve mësimore për 3R (reduktim, ripërdorim dhe riciklim) e mbetjet dhe 360 nxënësit e shkollave 9-të vjeçare të Çorovodës. Vendosja e tabelave informuese në ambientet e shkollës.
- Realizimi i fushatës “Skrapari, i Patër dhe i Shëndetshëm” nga nxënësit e 2 shkollave 9-të vjeçare të Çorovodës për banorët e qytetit, me aksione pastrimi, informim për mbetjet, shpërndarje broshurash, me rastin e 8 nëntorit ditës ndërkombëtre të zonave urbane.

Raporti në fjalë është një nga outputet më të rëndësishme për hartimin e planit lokal të menaxhimit të mbetjeve urbane në bashkinë e Çorovodës. Ai përmban një analizë të detajuar të situatës kryesisht duke u bazuar në komponentin administrativ.

Gjalë kryerjes së raportit për të dhënat e nevojshme, grupi i punës ka bashkëpunuar me të gjithë aktorët e shoqërisë me ndikim në këtë proces dhe në mënyrë të veçantë me specialistët e Bashkisë Çorovodë. Studimi i kryer është në përputhshmëri me Strategjinë dhe Planin Kombëtar të Menaxhimit të integruar të Mbetjeve të miratuar nga Qeveria Shqipëtare gjatë vitit 2010.

Në besojmë që rezultatet e këtij raporti në vecanti do të ndihmojnë përvencse në hartimin e planit lokal të menaxhimit të mbetjeve urbane në Bashkinë Çorovodës por edhe në rritjen e ndërgjegjësimit të popullsisë mbi rendësinë e pjesmarrjes së tyre në vendimarrje si të cilët nga ana tjelër ndihmojnë në arritjen e principeve të mirëqeverisjes.

II. PAK HISTORI DHE DEMOGRAFIA QYTETIT

Sipas dëshmive arkeologjike në shekujt IV-II p.k. jeta qyletare në trevat e fisit Ilir t'c Desarritëve njozu një lulëzim edhe më të madh. Pjesë përbërëse e saj mendohet t'c jetë edhe qyteti Ilir i Zelenckës. Ky qytet konsiderohet nga arkeologët si paraardhës i qyletit t'c Çorovodës. Kjo lidhje bëhet e mundur duke u mbështetur si në objektet e shumtë arkeologjikë e muzeale, ashtu edhe në fondin e madh të toponimeve.

Qyteti i Zelenckës ishte ndërtuar në të dy anët e lumit Osum të cilat i lidhte ndërmjet tyre ura e Sharovës. Nga kjo urë ruhen në gjendje të mirë këmbët e saja, që arrijnë një lartësi prej 1.5 m. Madje mbi to është ngritur ne kohë e vona ura eksistuese.

Qysh nga shekulli II p.k. dhe për shumë kohë më pas të dhënët mbi vazhdimësinë e jetës në këtë qytet janë mjaft të pakta. Vetëm në shekullin VI në periudhën e dyndjeve barbare sllave, ky qytet përmendet në publik por tashmë me një emër të ri Cernovodë (Uji i Zi), sot

Çorovodë. Jeta në këtë periudhë ishte e organizuar në kalanë mbi qytet. Treguesit arkitekturore të saj janë plotësisht të njëjtë me atë të kalasë së Beratit dhe të Irmajt në Gramsh, por ndérkohë ngjasojnë shumë edhe me kalanë e Zgërdheshit në Krujë.

Një tregues tjeter i vazhdimesisë së jetës mesjetare në Skrapar, janë edhe ndërtimet e banjave (hamamet). Siç dihet banjat ishin ndërlime me karakter publik, ku njerzit përmbushin mjaft kërkesa të jetës qytetare mesjetare. Tipike për krahinën janë banjat e fshatit Slatinjë, rrëth 5 km në jugperëndim të qytetit të Çorovodës. Slatinja është një fshat që vazhdon të banohet deri në ditët tona. Banjal vazhdojnë të ruhen ende në gjendje relativishë të mirë. Studiuesit mendojnë se këto banja janë të vetmet në llojin e tyre, jo vëlëm në Skrapar por në të gjithë vendin.

Që në dekadat e para të shek XV-të turqit kishin vënë në kontroll të plotë trevat shqiptare nga Çamëria në jug deri në lumin Mat. Të gjitha keto treva bënin pjesë në Sanxhakun e Shqipërisë, ku Skrapari ishte një nga 10 vilajetet e këtij Sanxhaku. Pushtimi turk ashtu si dhe për le gjithë Shqipërinë pati pasoja mjaft të rënda për popullsinë e Skraparit. Gjilhsesi edhe gjatë kësaj periudhë të vështirë krahina e Skraparit pati zhvillimin e vet.

Historiani austriak Karl Patch na sjell një të dhënë mjaft të rëndësishme në këtë rrafsh, nō shënimet e tij ai hedh dritë mbi një rrugë që niste nga qyteti i Beratit dhe pasi përshkuante një pjesë të luginës së Osumit, kthente në lindje, në kalanë e Tomorrit, priste lërthor luginën e Tomorricës dhe përfundonte në Korçë.

Prezencen e një rrjeti rrugor krahinor e nderkrahinor gjate periudhes mesjetare konfirmohet nga shume ura të cilat dallohen për tekniken e lyre solide të ndërtimit. Për vetë rëndësinë e lyre strategjike dallojmë urën e Kasabashit dhe të Sharovës.

Çorovoda ndodhet 98 km larg kryeqytetit - Tiranë, 113 km larg Durrësit dhe 63 km larg Vlorës. Pozicioni gjeografik nuk është shumë i favorshëm për transportin e tranzitin si edhe për komunikimin ekonomiko-shoqëror me shumë rrethe të vendit, duke qëndruar i vetmi rrreth. Xhep në Republikën e Shqipërisë. Klima e qytetit është tipike mesdhetare, me temperaturë mesatare vjetore 14-15 gradë C. Sasia mesatare vjetore e rreshjeve varion nga 800 - 1100 mm, kryesisht në muajt e dimrit. Qyteti i Çorovodës është i ventiluar mirë dhe ajri është i pastër falë edhe gjelbërimit brenda qytetit dhc në kodrat që e rrrethojnë.

Qyleti i Çorovodës ka një një popullësi rreth 7000 banorë, ndërsa në rang rrethi ajo shkon deri në afersish 32.000 banorë. Ndryshimet ekonomike-politike të dekadës së fundit të shekullit XX-të padyshim që kanë ndikuar edhe në fushën demografike. Tipari kryesor i kësaj dekade është lëvizja masive e popullsisë. Ajo është shoqëruar me largim të popullsisë jo vctëm nga qyteti por edhe nga fshati.

Çorovoda është një bashki në Rrethin e Skraparit, të qarkut të Beratit. Organet drejtuese të Bashkisë së Çorovodës janë Këshilli Bashkiak dhe Kryealri i Bashkisë me aparatin administrativ.

Organet drejtuesë të këshillit bashkiak janë:

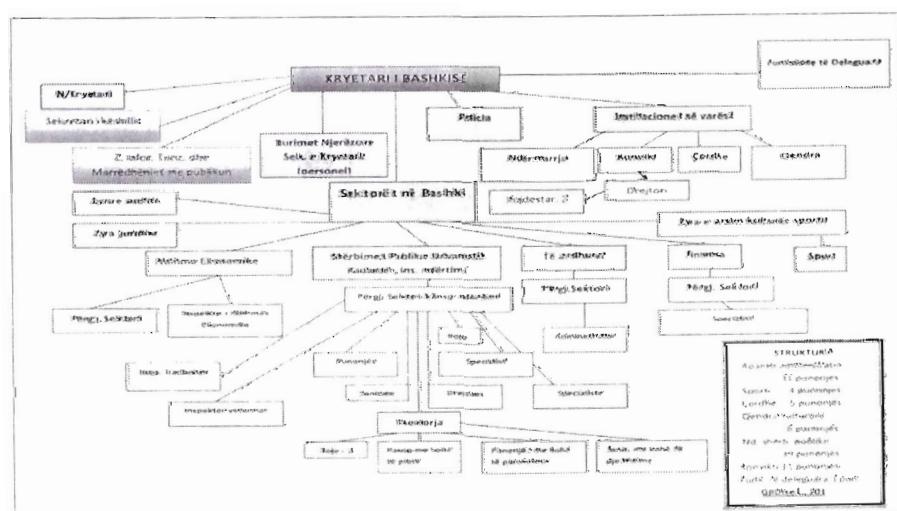
Krycsia

- Kryetari
  - Zëvëndës kryetari

Sekretari

- Kryetarët e grupeve
  - Sekretaria e këshillit

Organograma e Bashkisë Corovodë për vitin 2012

Aparati administrativ i Bashkisë së Çorovodës është i përbërë gjithsej nga 29 punonjës. Kryetari i bashkisë Z. Nesim Spahiu. Kryesia ka një punonjës nën juridikcionin e nën kryetarit dhe një sekretar këshilli. Nësë i referohemi organigramës së administratës sektori i burimeve njerzore dhe zyra e turizmit mbulohet nga një person i vetëm.

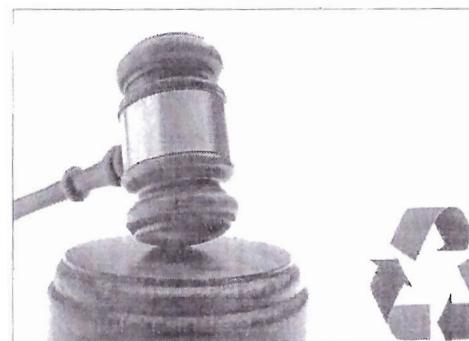
Më rëndësi janë sektori i shërbimeve me 13 punonjës, i financës me 2 punonjës, sektori i të ardhurave dhe i ndihmës ekonomike me nga 2 punonjës për sektor. Zyra e auditit dhe e arsimit mbulohet nga 1 punonjës. Ndërsa nëse i referohemi sektorit te ruajtjes së rendit në qytetin e Çorovodës ajo ka 3 punonjës le policisë bashkiake

Pastrimi i qytetit realizohet nga ndërmarrja e gjelbërim-kanalizimit e cila ka një personel prej 23 punonjësish dhe një Përgjegjës sektori, si dhe ndërmarrja e kanalizimit e cila ka një personel prej 13 punonjësish dhe një Përgjegjës Sektori. Rrugët e qytetit pastrohen nga 10 gra të cilat punojne 6 ditë të javës me nga 6 orë dhe pastrojnë 52 mijë m² rrugë, ka dy punonjës që punojnë për mirëmbajtjen e varrezave të dëshmorëve, 2 punonjës dekorë, 3 punonjës për largimin e mbeturinave, 1 specialist gjelbërimi dhe 2 punëtorë për mirëmbajtjen e gjelbërimit dhe pemëve dekorative. Një vëmendje të veçantë bashkia i ka kushtuar rriljes së sipërsfaqes së gjelbër dhe kjo është realizuar nëpërmjet mbjelljes nëpër trotuarot e qytetit të bimëve dekorative si dhe mirëmbajtjes së pemëve eksistues dhe shtimil të tyre nëpërmjet mbjelljes. Dy herë në muaj realizohet pastrimi me aksion i lagjeve të qytetit.

Iniciativa e qendrës EPER në Bashkisë Çorovodë e mbështetur financiarisht nga Instituti për Demokraci dhe Ndërmjetsim (IDM) dhe Programi i Zhvillimit të Kombeve të Bashkuara (UDNP), jep një kontribut në drejtim të zhvillimit të (mirë)qeverisjes për mbetjet në Bashkinë e Çorovodës nëpërmjet pjesmarrjes qytetare dhe nxitjes së vullnetarizmit.

III. KUADRI LIGJOR PËR MENAXHIMIN E MBETJEVE

Pamvarësish faktit që Shqipëria është një nga vendet e rajonit e cila ka menaxhimin më të keq të mbetjeve në përgjithësi dhe atyre urbane në veçanti, kjo nuk mund të thuhet edhe për kuadrin ligjor. Sipas raportit të progresit të BE për 2011 ka patur një progres në kuadrin ligjor që lidhet me menaxhimin e mbetjeve. Strategja Kombëtare e mbetjeve është përgatitur dhe aprovuar nga Parlamenti Shqiptar e ndjekur më pas nga Ligji për menaxhimin e integruar të mbetjeve. Megjithatë, po sipas këtij rapporti nuk ka procedura për menaxhimin dhe kontrollin e venddepozitave dhe vendhedhjet e pakontrolluara mbeten vendi kryesor për depozitim e mbeturinave. Pjesa më e madhe e progresit në fushën e menaxhimit të mbetjeve është bërë në sferën e legjisacionit. Gjalë periudhës 2002 - 2008 legjislativë për menaxhimin e mbetjeve është përmirësuar me ligje të reja, vendime dhe rregullore/udhëzues që reflektojnë direktivat e BE dhe kërkesat e Konventës së Bazelit.

Parimet kryesore të menaxhimit të mbetjeve janë vendosur nga:

- Ligji nr 10431, datë 09.6.2011 “Për mbrojtjen e mjedisit”
- Ligji nr. 10 463, datë 22.9. 2011 “Për menaxhimin e integruar të mbetjeve”
- Ligji nr. 9537, datë. 18.5.2006 “Për menaxhimin e mbetjeve të rrezikshme”.
- Ligji nr. 10440, datë 7.7.2011, “Për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis”
- Vendim nr.452, datë 11.7.2012, “Për Lendfillet e Mbetjeve”
- Vendim nr. 177, datë 6.3.2012, “Për Ambalazhet dhe mbetjet e tyre”
- Vendim nr. 178, datë 6.3.2012, “Për Incinerimin e Mbetjeve”
- Vendimi nr. 803, datë 04.12.2003 “Mbi miratimin e rregullave dhe procedurave për importimin e mbetjeve për riciklim dhe trajtim”
- Vendimi nr. 99, datë. 18.02.2005 “Mbi miratimin e Katalogut Shqiptar për klasifikimin e mbetjeve”
- Norma nr. 1, datë 30/3/ 2007 “Mbi trajtimin e mbetjeve të nderimeve dhe të shkatërrimeve nga krijimi, transporti deri tek trajtimi përfundimtar”
- Norma nr 6, datë 30.11.2007 “Mbi menaxhimin e mbetjeve spitalore”
- Udhëzues nr. 6, datë 27.11.2007 “Mbi aprovimin e rregullave, përbajtjes dhe afateve për skicimin e planeve të menaxhimit të mbetjeve të ngurta

Akta të tjera ligjore të cilat janë bazë për hartimin e një plani menaxhimi mbetjeve urbane në nivel vendor janë:

- Ligjin Nr. 9663, datë. 18.12.2006 “Mbi koncesionet”. Midis çështjeve te tjera, Ligji mbulon shërbimet publike dhe menaxhimin e mbetjeve si dhe përfshin ndërtimin e impianteve të trajtimit të mbetjeve.
- Ligjin Nr. 8652, datë. 31.07.2000 “Mbi organizimin dhe funksionimin e qeverisjes lokale”.
- Ligjin Nr. 8094, datë. 21.03.1996 “Për largimin publik të mbetjeve”

■ Vendimin Nr. 103, datë 31.03.2002 “Në lidhje me monitorimin mjedisor në Republikën e Shqipërisë”

Megjithatë duhet theksuar se me aprovinin e ligjit lë ri për menaxhimin e integruar të mbetjeve ka një orientim të menaxhimit në rang rrëthi. Kjo do të thotë që bashkitë dhe komunat jo vetëm që duhet të rrisin bashkëpunimin ndërmjet simotrave të të njëjës zonë mbetjesh, por edhe duhet lë përgatisin dhe zbatojnë plane menaxhimi të përbashkëta. Duke parë shembullin e veriut (vendepozitës së Bushatit apo vendepozitës së Rreshenit) do të thonim që kjo detyrë është një sfidë për njësitë e qeverisjes vendore dhe duhet të fillojë me një njobje të mirë të detyrimeve që lindin nga ligji, konsiderimin e të gjitha hallkave në menaxhimin e mbetjeve si dhe me përmirësimin e situatës aktuale ekzistuese.

IV. METODOLOGJIA E PËRDORUR PËR KËTË ANALIZE

Kjo analizë situate përmban elementë të kërkimit cilësor dhe të kërkimit sasior Pamvarësishë fakti që ajo është realizuar sipas metodës snoë ball, të gjitha elementët përbërës të analizës së situatës janë trajtuar dhe për më tepër është hartuar në fund një listë konkluzionesh dhe rekonandimesh, të cilat do të jenë shumë të rëndësishme për ndërtimin e planit local të menaxhimil të mbetjeve në Bashkinë e Çorovodës. Janë bërë analiza të planit kombëtar të menaxhimit të mbetjeve si dhe ligjit të ri për menaxhimin e mbetjeve. Është hulumtuar mbi analizat e bëra më parë nga vëlë Bashkia Çorovodës apo partnerë të saj. Janë bërë disa vizita në Çorovodës (site visits) si dhë është realizuar një intervistë e gjatë me Z Bledar Melhoxha, Përgjegjës Shërbimesh pranë Bashkisë. Është realizuar edhe një vizitë në vendepozitimin e bashkisë, megjithëse na duhet të pranojmë që investigimi në këtë vend nuk ka qënë i lehtë dhe nuk jep ndonjë informacion të saklë dhe të plotë të situatës aktuale të trajtimit të mbetjeve në Bashkinë në fjalë. Për të gjykuar mbi nivelin e shërbimit të pastrimit dhe taksën ekzistuese për largimin e mbetjeve janë përpiluar dhe administruar pyetësorë për grupe të ndryshme të popullsisë si dhe punonjës të administratës, respektivisht mësues, nxënës, përfaqësues të bizneseve të vogla, përfaqësues nga mosha e tretë, staf i qëndrave mjeksore + bashkisë etj, duke u munduar për të marrë një grup të balancuar për nga përkatesia gjinore si dhe për nga ndarja administratyive e qyletit. Pyetësorët dhe vizitat janë përdorur për të marrë informacionin e nevojshëm i cili përbën bazën për dhënien e konkluzioneve dhe rekomandimeve. Duhet theksuar se mendimi i shprehur në këtë analizë është opinioni i ekspertëve të angazhuar dhe nuk përbën në asnjë mënyrë opinionin zyrtar të Institutit për Demokraci dhe Ndërmjetsim (IDM) dhe Programit të Zhvillimit të Kombeve të Bashkuara (UDNP).

V. SI REALIZOHET MENAXHIMI I MBETJEVE NË BASHKINË E ÇOROVODËS

Aktualisht shoqëria e sotme shqiptare po përballet me transformimet ekonomike, të cilat janë shoqëruar me rritje e konsumit prej popullsisë së të mirave materiale dhe për rrjedhojë edhe me rritjen e sasisë së mbetjeve të gjeneruara prej këtij konsumi. Gjithashtu në këtë të fundit faktor ndikues kanë qenë, dhe vazhdojnë të jenë, ritmet e rritjes së popullsisë dhe migrimet e saj për në qytet. Është rritur sasia e mbetjeve prej ambalazheve, ndërkohë që ndërtimet dhe prishjet e infrastrukturës kanë sjellë rritjen e volumit të mbetjeve inerte. Sasi të konsiderueshme të mbetjeve shpesh edhe të rrezikshme, janë trashëguar nga industria e të kaluarës, ndërkohë, që mjaft biznese private kanë filluar të lulëzojnë, duke gjeneruar mbetje të shumëllojshme. Administrimi i mbetjeve është një problem i madh jo vetëm për qytetin e Çorovodës, për vendin tonë, por në të gjithë globin, si pasojë e disproporcionit që ekziston ndërmjet rritjes së vazhdueshme të sasive të mbetjeve të gjeneruara nga aktivitetet jetësore dhe industriale. Për më tepër, administrimi i mbetjeve përbën një sfidë të madhe për qeverisjen lokale në Çorovodë, e cila gjatë këtyre viteve është përballur me :mangësi të mëdha të njoftes dhe të zbatimit të kuadrit ligjor përsa i përket administrimit të mbetjeve.

- Struktura jo efikase në grumbullimin dhe largimin e tyre.
- Mungesa e traditës në fushën e trajtimit dhe asgjesimit të mbetjeve.
- Mungesa e burimeve financiare dhe teknike
- Ndërgjegjësimi i pamjaftueshëm i publikut.

Por ndërkohë edhe në qytetin e Çorovodës kanë filluar të vihen re përmirësimet në disa hallka të administrimit të mbetjeve, si psh vendosja e koshave të rinj në qytet; përmirësime në sistemët e grumbullimit dhe largimit të mbetjeve në të gjithë qytetin (blerje e mjetit teknologjik per transportimin e mbetjeve të prodhuara ne qytet). Gjithashtu disa aktivitele të vogla ricikluese kanë filluar të lulëzojnë, por për shkak të mos kryerjes së ndarjes së mbetjeve sipas fraksioneve që në burim, ato punojnë shumë pak me mbetjet e gjeneruara në qytet.

Çështje të identikuara të cilat ndikojnë në keq administrimin e mbeturinave urbane në Çorovodë:

- Funksionimi jo i mirë i tregut, të cilët ndotin në mënyrë të vazhdueshme rrugët dhe sheshet publike. Hedhja pa kriter e mbeturinave inerte etj.
- Hedhja pa kriter e mbeturinave urbane.
- Infrastruktura e dëmluar apo e pasislemuar e zonës periferike të qytetit.
- Mungesa e një rregulloreje për administrimin dhe trajnimin e mbeturinave të ngurta në kuadër lokal.

Për përmirësimin e gjendjes në të ardhmen nga Bashkia e Çorovodës kërkohet:

- Hartimi i një rregulloreje bashkiake për grumbullimin, largimin dhe administrimin e mbeturinave urbane.
- Disiplinimi i funksionimit të tregjeve për sa i përket hedhjes së mbeturinave urbane. Kjo nënkupton monitorimin e procesit të largimit të mbeturinave në tregjet e

ligjshëm, eleminimin e tregjeve të paligjshëm si dhe marrjen e masave administrative për ndotësit e ambientit.

- Disiplinimi i hedhjes së mbeturinave inerte (me orare dhe plane veprimi të përcakluar). Kjo nënkuon kryerjen e shërbimit të pastrimit në pika të caktuara për material si, inerte, shtëpiake apo skelektive me orare dhe ditë të caktuara sipas lagjeve.
- Analizë tregu mbi infrastrukturën ricikluese. Me ndihmën e disa shoqatave ambientale që kanë operuar në këtë fushë do të realizojmë mbledhjen e të dhënave lidhur me subjektet e interesuara për materialet riciklueshme si, letër, plastikë, qelq dhe alumin si dhe oferlat për lëndët e përmendura. Të dhënat e marra do të përmblidhen në një studim.

Gjithashtu gjatë këtyre viteve të fundit vihet re edhe ngritja e ndërrmarjeve të vogla dhe të mësme private si pasojë e privatizimit të ish-ndërrmarjeve shtetërore si edhe iniciativa të tjera private. Këto aktivitete në qytetin e Çorovodës janë të fokusuar kryesisht në sektorët e mëposhtëm të industrisë:

- Industria ushqimore të përpunimit të produkteve të qumshtit, mishit, pijeve alkolike dhe jo-alkolike.

Për sa i përket aktiviteve private industriale, fatëkeqësisht nuk ka të dhëna për sasitë e mbetjeve të ngurta që alo gjenerojnë. Por çshlë e sigurt që shumica e tyre përfundojnë në venddepozitimin aktual sëbashku me mbetjet e tjera urbane, pa ndonjë ndarje apo trajtim paraprak. Këtë problem e vështirëson edhe mungesa e landfillit për mbetjet e rrezikshme. Nga ana tjetër teknologjilë e vëna në funksionim në shumicën e rasteve nuk janë bashkëkohore dhe nuk bëjnë asnjë lloj trajtimi të ujrate dhe mbetjeve teknologjike duke dëmtuar rëndë mjedisin. Një tregues pozitiv është ngritja e disa bizneseve të vogla në formën e industrive ricikluese të plastikës dhe të skrapit, të cilat punojnë me mbetjet e gjenurauara në qytet.

Problemet kryesore të menaxhimit të mbetjeve:

- Mungesa të mëdha financiare
- Tarifa shumë të ulëta për pastrimin që nuk mbulojnë aktualisht koston e trajtimit të tyre dhe krijojnë vështirësi në mundësinë e vazhdimesisë së çfarëdo projekti.
- Studime fizibiliteti të cilat mbeten në letër dhe nuk shoqërohen me investimet konkrete, për shkak të mungesës së fondeve.
- Mungesa e ekspertëve. Për këtë është e rëndësishme trajnimi i personave përgjegjës dhe të sigurohet edhe transmetimi i njohurive të marra.
- Do të ishte mjaft efikase një asistencë hap pas hapi dhe jo vetëm nëpërmjet seminareve.
- Ndërgjegjësimi i ulët i publikut
- OJF e pakta në qytet dhe nuk kanë nivelin e duhur për mbetjet.

Objektivat në fushën e administrimit të mbetjeve

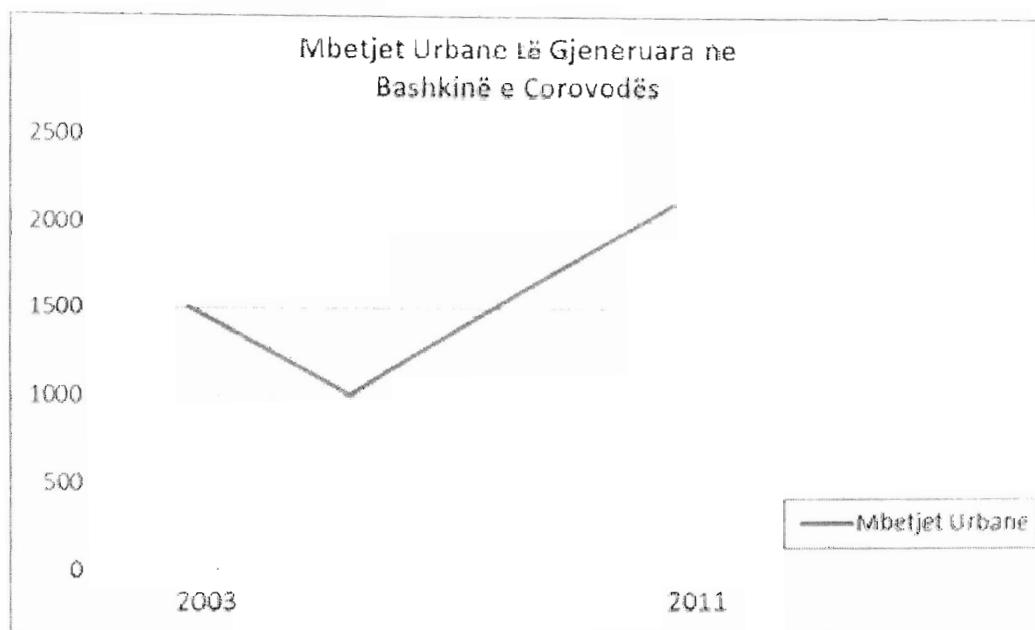
- Hartimi i një strategje për menaxhimin e qëndrueshëm të mbetjeve urbane në qytet.

- Hartimi i Strategjisë për Menaxhimin e Mbetjeve të Rrezikshme.
- Stabilizimi i administrimit urban, që do të përfshijë gjithashtu edhe menaxhimin e mbetjeve urbane.
- Privatizimi i shërbimit të grumbullimit dhe transportit të mbetjeve.
- Parashikimi për gjenerimet e mbetjeve për një periudhë kohore, bazuar në rritjen demografike dhe tendencat e zhvillimit social dhe ekonomik.
- Përmirësimi në sistemin e taksave për të stimuluar zvogëlimin e sasisë së mbetjeve.
- Ndërgjegjësimi i publikut lidhur me mirëmenaxhimin e mbetjeve urbane.
- Fillimi i edukimit nëpër shkolla si edhe forcimi i OJF-ve mjedisore.
- Stimulimi i ndarjes selektive të mbeturinave që në burim, si dhe ripërdorimi dhe riciklimi i tyre.
- Për të rrilur shkallën e riciklimit të mbetjeve të ndërtimit motivues duhet të jetë edhe rritja e laksave për depozitimin e tyre.
- Për mbetjet spitalore si hap i parë do të ishte përdorimi i kontenierëve specialë për mbetjet e rrezikshme dhe njëkohësisht të bëhet që në burim ndarja selektive e tyre.
- Monitorimi dhe mbajtja e rregistrave për sasitë dhe llojet e mbetjeve që gjenerohen nga spitali. Hartimi i një program për mbylljen e sigurtë të dampave industriale ekzistuese që paraqesin rrezik për shëndetin dhe mjedisin.
- Industritë e reja përpara se të marrin lejen mjedisore duhet të paraqesin planin e menaxhimit të mbetjeve për grumbullimin, ruajtjen, ndarjen selektive, transportin, asgjesimin dhe riciklin.
- Promovimi i prodhimeve të pastra, nëpërmjet mbështetjes së qendrës së ngritur apo me projekte demostrimi, kontakle me biznesin, etj

VI. GJENERIMI I MBETJEVE DHE KLASIFIKIMI I TYRE

Investigimet kanë përfshirë mbledhjen e të dhënave të marra nga Ministria e Punëve Publike dhe Transportit, Ministria e Mjedisit, Pyjeve dhe Administrimit të Ujërave, Bashkia e Çorovodës, biznesi i qytetit, qytetar, mësuës, punonjësit e spitaleve, dhe nxënësit; inspektorët vizuale në të gjithë pikat e grumbullimit të mbeturinave në qytet; përpunim të dhënash dhe informacione nga modele të ngjashme. Janë vleruar sasitë e materialeve të riciklueshme të ndara ne shtëpi dhe rrugë, po ashtu dhe ato të hedhura ilegalisht. Edhe mbeturinat e industrisë, ato të rrezikshme, mjeksore dhe ato të prishjeve nga ndërtimet janë vleruar. Për bashkinë e Çorovodës prodhimi specifik i mbeturinave shtëpiake dhe atyre të ngjashme me to është rreth 304 kg/banorë/vit, ose rreth 0.83 kg/banorë/ditë.

Grafiku i më poshtem tregon se si ka levizur sasia e mbetjeve urbane të prodhua në qytetin e Çorovodës nga viti 2003 deri në 2011.

Të dhena të marra nga MMPAU dhe të përpunuara nga ekspertët e EPER

Nga kjo sasi, rreth 250 kg/banorë/vit shkojnë në fushën ekzistuese të grumbullimit të mbeturinave. Mbeturinat organike (mbeturinat e kuzhinave dhe të kopshteve) janë fraksioni kryesor i mbeturinave shtëpiake me rreth 992.8 ton/vite në peshë, nga pesha totale. Pjesa e materialeve të riciklueshme është 845.7 ton/vit në peshë (letër, karton, dhe plastikë), dhe mbeturinat e tjera rreth 265.5 ton/vit.

Tabela e më poshtme ilustron shifrat mesatare kombëtare të përkthyera në sasinë e mbetjeve të bashkisë së Çorovodës: tregon mbi sasinë e mbetjeve sipas llojit.

Rryma e mbetjeve	% mesatare në hedhjen e mbetjeve Bashkiake në Shqipëri	Pesha e Mbetjeve Bashkinë e Çorovodës / ditë (0.83kg/person/ditë)	Pesha e Mbetjeve Bashkiake të Çorovodës / vit (304kg/person/vit)
		5.75 Ton/Ditë	2100 Ton/Vit
Mbetje Organike	47.36	2.72	992.8
Mbetje drusore	1.43	0.082	29.93
Letër	5.37	0.3	109.5
Kartoni	8.13	0.48	175.2
Total i Biodegradueshëm	62.3	3.582	1307.43
Plastike me densitet të ulët	8.46	0.49	178.85
Plastikë me densitet të lartë	4.75	0.27	98.55
Qelq	5.75	0.33	120.45
Tekstile	5.27	0.3	109.5
Metale-Ferroze	0.56	0.032	11.68
Materiale-Më ngjyra	0.57	0.032	11.68
Mbetje Spitalore	0.17	0.01	3.65
Produkte Gomc	0.2	0.01	3.65
Mbetje Inerte	7.2	0.414	151.11
Mbetje nga produkteve sanitare	3.25	0.19	69.35
MPPE	0.31	0.02	7.3
Bateritë	0.02	0.001	0.365
Prodhime të mbetjeve nga kafsheve	1.08	0.062	22.63

Në venddepozitimin do të hyjnë tipet e mëposhtëme të mbeturinave të ngurta:

- Mbeturinat shtëpiake
- Mbeturinat tregtare të ngashme me mbeturinat shëpiake.
- Mbeturinat me prejardhje nga sipërfaqet e gjelbëra
- Mbeturinat e prishjes së ndërtesave dhe ato voluminoze të familjeve.
- Mbeturinat e ndërtimit.
- Llumrat.

Mbetjet bashkiake në qytetin e Çorovodës depozitohen aktualisht në një vend që ndodhet rrëth 2 km në veriperëndim të qytetit dhe që administrohet nga pushteti lokal. Vend i depozitimit, me një sipërfaqe të sheshë prej rrëth 1 ha nuk plotëson standartet sanitare dhe mjedisore për një territor te

depozitimit të mbetjeve. Vendi ekzistues nuk lidhet me një sistem grumbullimi të llumrave, prandaj ndotja potenciale që rezulton nga mbetjet e pakontrolluara përbën një kërcenim domethënës për ndotjen e ujrale të lumi Osum e për rredhojë edhe për ambientin dhe shëndetin e komunitetit. Origjina e mbetjeve urbane. Disa kategori të mbetjeve urbane janë plehrat shtëpiake, mbetjet e tregtisë, të shitjeve, mbetjet institucionale, mbetjet nga ndërtimet, mbetjet nga mirëmbajtje rrugëshi. mbetjet e kanaleve dhe mbetjet sanitare. Mbetjet inerte nga bujqësia dhe aktivitetet e minierave nuk konsiderohen si mbetje urbane, meqënëse ato janë krijuar jashtë zonës së banimit. Gjithësesi mbetjet të tilla duhet të vihen nën juridiksonin e autoriteteve të pushtetit lokal meqënëse përbëjnë një kërcenim për shëndetin publik. **Mbetjet shtëpiake.** Janë mbetjet që rezultojnë nga aktivitetet shtëpiake, si psh nga përgatitjet e ushqimit, pastrim, djegjet, kopshtet, larja e rrobave. riparimet në shtëpi, hedhja e ambalazheve, letrave, gazetave etj. **Mbetje nga tregtia.** Janë mbetje e prodhuara nga hapsirat e magazinimit, tregjet, restorantet, hotelet dhe dyqanet. Kontribuesi kryesorë në përbërjen e mbetjeve nga tregtia janë materialet e paketuara për produkte ushqimore. Në Çorovodë dyqanet publike krijojnë pjesën më të madhe të mbetjeve nga tregtia. Për më tepër disa dyqane të ndryshme i derdhin mbetjet e gjeneruara direkt në Lumin Osum. **Mbetjet nga institucionet.** Janë mbetjet e gjeneruara nga shkollat, zyrat e pushtetit loakl. institucionet shtetërore, njësítë ushtarake, bankat dhe institucionet fetare. Mbetjet e letrave përfshijnë sasinë më të madhe të kësaj kategorie që pasohet nga mbetjet e ushqimit. Mbetjet nga institucionet depozitohen në kosha plehrash të vendosura pranë tyre. **Mbetjet nga mirëmbajtja e rrugëve.** Mbetjet nga mirëmbajtja e rrugëve përfshijnë plehrat, pluhurin dhe dherat. Alo kanë gjithashtu potencialin të mbajnë sasi domethënese të mbetjeve shtëpiake. **Mbetjet nga ndërtimet.** Sasia e mbetjeve nga ndërtimet në qytetin e Çorovodës është rreth 625 m^3 në vit. Përbërja e mbetjeve nga ndërtimet varet nga materialet e përdorura dhc veçanërisht nga tipi i ndërlimit. Pirgjet të mëdhenj, dherash dhe rërë shpërndahen shpesh nga kamionet e ndërlimit, meqënëse kamionet nuk janë gjithmonë të destinuar për transport dherash. Gjithësesi mbetjet nga ndërtimi vazhdojnë të depozitohen në venddepozitimin aktual të mbetjeve urbane. **Mbetjet nga spitalet.** Mbetjet spitalore trajtohen gjithashtu si mbetje urbane. Këto shkarkohen në venddepozitim si të gjithë mbetjet e tjera. **Mbetjet industriale.** Ushqimi, materialet e paketimit, metalet e papërdorshme dhe kimikatet konsiderohen mbetje industriaie. Ndërmarrjet industrial të vogla zakonisht i shkarkojnë mbetjet në territorin e percakluar të mbetjeve urbane. Prandaj pjesa më e madhe e mbetjeve industrial trajtohen si mbetje urbane. **Sasitë e mbetjeve inerte.** Sasitë ditore të gjenerimit të mbetjeve inerte brenda qytetit të Çorovodës janë rreth 1.7 m^3 nc ditë. **Mbetjet e ngurta** në Çorovodë mblidhen dhe transportohen në venddepozitimin aktual. Në këtë vend nuk bëhet trajtim i mbetjeve të ardhura nga qyteti. Kështu mbetjet janë të ekspozuara ndaj parazitëve që transmetojnë sëmundje dhe kullimel e tyre depërtojne nënloke dhe janë të pakontrolluara. Shumica e ujrale të venddepozitës shkojnë në lumin Osum. Gjithashtu djegia e mbeturinave shkalon problem në frysëmarrje për banorët e lagjeve fqinje. Gjatë periudhës së mbulimit të mbetjeve aktuale, vend- depozita duhet të monitorohet konformë kushteve teknike. Studimi gjeologo-hidrologjik ka përcaktuar kushtet e dherave nën sipërsaqe, rrjedhën e ujerave sipërsaqësore, llojin e ndoljes e tjerë. Të dhënët e zhvilluara në këtë studim do të përdoren në hartimin e planit të mbylljes.

VII.GRUMBULLIMI DHE DEPOZITIMI

Grumbullimi i mbetjeve. Grumbullimi dhe transportimi i mbeturinave kryhet me mënyrën e vjetër, si përpara viteve 1990. Në qytetin e Çorovodës ka disa pika grumbullimi të mbetjeve urbane. Depozitimi. Mbeturinal nuk i nënshtronen ndonjë lloj seleksionimi, diferencimi apo kontrolli tjetër për proceset e fermentimit. Në fushën e depozitimit bëhet grumbullimi i mbetjeve urbane. Rrallë herë hidhet gëlqere për të kuqizuar efektet mikrobiologjike të tyre. Në këtë zonë kemi djegie të mbeturinave e cila nuk përfshihet në rregulloren e trajtimit të mbetjeve. Për këtë ka opinione të kundërtta. Nga ndërmarrja që përgjigjet për trajtimin e mbeturinave pretendohet se zjarri vendoset nga banorët të cilët kërkojnë në mbetje objekte që mund të kenë vlerë përdorimi për ta. Kurse nga banorët pretendohet që vetë punitoret djegin ato për të justifikuar vëllimin e mbetjeve të trajtuara.

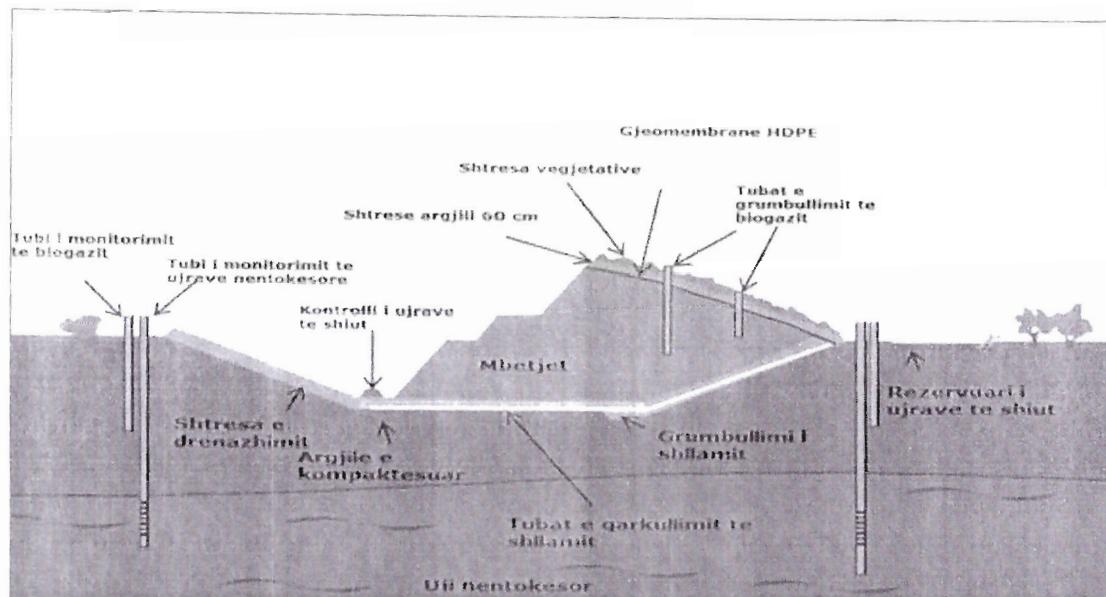
Fushëdepozitimi

Vendi ekzistues i depozitimit mbulon një sipërsaqe prej 1 ha dhe ndodhet afërsisht 2 km larg qëndrës së Çorovodës. Ai ndodhet në një zonë të ulët topografike pranë Lumit Osum. Thellësia e ujërave tokësore në këtë zonë nuk është rrëth 1.5 m nën sipërsaqen nalyrale të tokës. Ujërat e rreshjeve atmosferike do të shkojnë në një kanal kullimi që kufizohet me pjesën hyrëse të zonës së hedhjes së mbeturinave. Informacioni që është lashmë në dispozicion mbi nivelet e ndotjes në materialet e depozituara dhe në mëdisin përreth është i mjaftueshëm për planifikimin e detajuar të mbylljes. Studimet inxhinierike. Duke pasur përasysht të dhënat gjeologjike, hidrologjike dhe të ndotjes, nevoitet një projektim i sistemit përfundimtar të mbulimit të vend-depozitës. Ky sistem i mbulimit do të japë izolinin hidrologjik të materialeve të depozituara me qëllim që ndotësit të mos hyjnë me në sipërsaqe pas kullimit. Përveç kësaj, mbulesa do të pakësojë infiltrimin e rreshjeve për në materialet e depozituara dho për pasojë do të pakësojë prodhimin e liceles. Materialet që mbeten duhet të ngjishen me lehtësi, për të patur ulje të nivelit të mbeljeve pas ngjeshjes. Për më tepër materialet e vend-depozitës janë eksposuar edhe ndaj veprimeve bakteriale anaerobike dhe ndaj parazitëve që gjërmojnë. Kështu shumica e materialeve organike do të jenë të degraduar. Veprimtaria e parambulimit. Venddepozita e mbyllur do të kërkojë një sistem sigurie për të shëmangur hyrjen e pakontrolluar dhe hedhjen e palejuar të mbeturinave. Duhet vendosur një garth përreth të gjithë perimetrit të sipërsaqes në të cilën do të punohet dhe duhen punësuar roje deri sa të vendoset mbulesa dhe vindi të jetë gati për shrytëzimin e tij të përhershëm. Fillimisht rekomandohet një djegie e mbeturinave të grumbulluara dhe voluminoze për të pakësuar vëllimin e materialeve në vendodhje. Djegia do të pasohet prej ngjeshjes së mbeturinave që kanë mbetur. Ngjeshja do të bëhet duke përdorur pajisje të rënda të tilla si buldozerët dhe rrulat. Sapo të përfundojë ngjeshja, do të përcaktohet një nivelim paraprak. Vendosja e mbulesës përfundimtare. Vendosja e mbulesës në venddepozitën e mbyllur ka dy objektiva. Natyra e saktë e materialit të hedhur në venddepozitë ka rëndësi, prandaj objeklivi i parë i saj është të izolohen mbeturinat potencialisht të dëmshme prej marrësve dhe prej mëdisit në përgjithësi. Objeklivi i dytë është të izolohen mbeturinat prej ujit të shiut. Prandaj mbulesa do të pakësojë prodhimin e liceles, o cila nga ana e vet do të pakësojë nivelin e ndotjes së ujërave sipërsaqësore dhe

tokësore. Mbulimi përfundimtar do të fillojë me vendosjen dhe ngjeshjen e një shtrese dheu tō pasur me argjilë. Kjo shtresë do të vendoset drejt përdrejtë mbi mbeturinal e ngjeshura dhe do të ketë një trashësi minimale prej 0.3 m. Shtresat e dheut do të nivelohen për tē dhënë një nivelim në çdo anë. Një fushë depozitimi mbeturinash që mbushet me mbeturina të para trajtuar, nuk ka nevojë për sistem tē izolimit sipërsaqësor dhe për sistem tē mbledhjes së gazit e tē trajtimit tē tij. Nuk është e nevojshme tē preket materiali i depozituar përkohësisht gjatë periudhës së para trajtimit. Në periudha tē thata, mund tē jetë e dobishme lagia e materialit me liksiv. Në mungesë tē para trajtimit, mbeturinat do të kontrollohen e do të transportohen direkt te zona e mbulimit. Në këtë zonë, ato do të shkarkohen e do tē kompaktohen në shtresa tē holla(rreth 0.2 m tē trasha) me një bulldozer. Pa proçsin e para trajtimit, operacioni kërkon sipërsaqe shumë tē vogël. Në mungesë tē oksigjenit përbërësit organikë tē mbeturinave do tē gjenerojnë gazin e fushës së mbeturinave. Për tē rritur efektivitetin e mbledhjes si edhe për tē evitar efektin e gazeve serë, tē shkatuar nga gazi i prodhuar në këtë lloj impiantesh, është i domosdoshëm sistemi i mbulimit tē sipërsaqes së trupit tē mbeturinave. Uji i liksivit është një lëng që del nga një fushë mbeturinash dhe përmban lëndë tē ngurta, tē tretura, që kanë ekzistuar në gjendje solucioni te mbeturinat, ose janë ekstraktuar e tretur më pas prej ujit, që ka kaluar përmes tyre. Liksivi është shumë i ndotur me substancë organike dhe inorganike. Ndikiimet mjedisore tē shkatuara prej një fushe mbeturinash, krijohen në një masë tē madhe prej liksivit. Pa një trajtim tē liksivit, nuk mund tē bëhet fjalë për imbrojtje tē ujrave nëntokësore. Liksivi prodhohet prej ujrave tē shiut dhe përbajtjeve organike tē mbeturinave tē ngurta, në fushat e hapura tē mbeturinave. Mbledhja e liksivit. Liksivi do tē mblidhet nëpërmjet tubave lëthës që janë futur në shtresën drenuese tē sistemit tē izolimit tē poshtëm, tē fushës së mbeturinave. një tub kolektor kryesor do tē shpjerë liksivin tek një hauz i mbledhjes së liksivit. Gjatë rasilit tē shirave tē mëdhenj, është i vëshlirë menaxhimi i punëve në fushën e mbeturinave. Nësc nëpër tubin e mbeturinave do tē infiltrojë liksiv suplementar, kur ky trup ka një përbajtje tē lartë uji, kjo gjë mund tē krijojë problem seriozë tē stabilizimit, kryesisht në fazën fillestare tē punës së fushës tē mbeturinave, për shkak tē völlimit tē kufizuar tē depozitimit tē ujit në trupin e mbeturinave. Trajtimi i ujrave tē liksivit, kërkon mbajtjen parasysh tē aspekteve shëndetësore e tē sigurimit tē punonjësve. Riqarkullimi i liksivit shkakton kosto më tē larta gjatë operimit tē fushës së mbeturinave dhe pas mbylljes së saj. Për shkak tē arsyeve tē mësipërme, riqarkullimi i liksivit, për tē zgjeluar sasinë që duhet trajtuar. Hauzi i avullimit te fusha e mbeturinave. Në këtë sistem, liksivi i mbledhur derdhet le një hauz me një sipërsaqe tē madhe për tē bëre tē mundur avullimin. Për tē evitar ndotjen e ujrave nëntokësore, hauzi është izoluar me një shtresë tē poshtme. Disavantazhet kryesore tē kësaj zgjidhje janë, efekti i ulët i avullimit gjatë kohës së dimrit i kombinuar me rrezikun e derdhjeve gjatë sezonit tē shirave dhe me erëral c këqia tē shkakuara nga hauzi i avullimit ku është depozituar liksivi i koncentruar. Hauzi i avullimit nuk mund tē rekomandohet si zgjedhje e vetme për shkak tē efektit tē ulët tē trajtimit, tē kombinuar me rreziqë tē ndikimeve në mjedis. Impianti i teknologjisë së lartë për trajtimin e liksivit. Tani janë tē mundur trajtime tē liksivit me rezultate deri ne realizimin e cilësisë së ujit tē pijshëm, po qe se përdoren sisteme tē teknologjisë së lartë si ai i osmosës reversible. Këto lloj impiantesh janë tē shtrrenjtë si në investim ashtu edhe gjatë punës normale, me që kërkojnë mirëmbajtje tē vazhdueshme tē realizuar nga ana e specialistëve me kosto tē lartë. Pjesët e i dërrimit për këto lloj pajisjesh speciale zakonishët nuk do tē jenë në dispozicion në

Shqipëri dhe do të jetë e përhershme nevoja e importeve që hanë kohë dhe mjete financiare. Në këto kushte, zgjidhja e teknologjisë së lartë nuk është e rekomandueshme për këtë projekt. Impianti i teknologjisë së ulët për trajtimin e liksivit. Impianti i trajtimit të liksivit, duhet të punojë pa komponentë të kushtueshëm të teknologjisë së lartë, me burime rajonale, njërezo e teknike. të jetë në gjendje të trajtojë një liksiv me diapason të gjerë cilësor e sasior, ta pastrojë liksivin deri në një cilësi që të lejojë derdhjen e tij në sistemin e ujërave sipërfaqësore. Mundësitet e metodave të përdorshme që do të plotësojnë këto kritere janë të kufizuara. Duke marrë parasysh këto kërkesa, rekomandohet instalimi i tokave të lagura për trajtim biologjik dhe avullimin e liksivit. Me trajtimit të ujërave, të derdhjeve në tokat e lagura, u zhvillua për trajtimin e derdhjeve të ujërave shtëpiake. Vitet e fundit ato po përdoren për të trajtuar derdhjet e lëngëla industrial si dhe liksivin e fushave të mbeturinave. Tokat e lagura janë konstruktuar si hauze me thellësi më pak se 1m. Shtresa e poshtme e këtij impianti trajtimi, duhet të plotësojë të njëjtat standarde si shtresa e poshtme e fushës së mbeturinave. Liksivi kalon nëpër tokat e lagura me rrjedhje natyrore. Në këtë rast, ato janë të ngjashme me hauzet e avullimit. Po ndryshe nga hauzet e avullimit tokat e mbyllura të lagura nuk kanë sipërfaqe liksivi të zbuluar. Liksivi do të shkojë nën sipërfaqë përmes një shtrese të përshkueshme, të ndërtuar prej zhavorri. Sipërfaqja e shtresës sipërfaqësore është e mbjellë zakonisht me barëra e shkurre. Këto bimë janë në gjendje të zhvillojnë rrënjet ekstensive në këto kushte specifike. Disa rrënje të bimëve në tokat e lagura i kontribuojnë oksigjen qelizave që lejojnë trajtimin aerobik të bakterieve në zonën e rrënjes. Zona e rrënjes së një loke të lagur ndahet në: mikrozona aerobike dhe anaerobike. Kjo lejon zhvillimin e bakterieve efektive të trajtimit të ujërave të derdhur. Bimetë kontribuojnë më lej në trajtimin e liksivit duke siguruar sipërfaqe shtesë që rrit efektin e evapotranspirimi. Pas kalimit nëpër tokat e lagura, mund të konsiderohet një riqarkullim i liksivit të trajtuar të tokat e lagura për të rritur efeklin. Tokat e lagura, është e lehtë të kombinohen me komponentë të tjera të trajtimit, si trajtimi mekanik, ose pa sisteme ventilimi aerobik. Mirëmbajtja e këtij impianti të thjeshtë nëpërmjet prerjes së shkurreve në fund të shtesës së dimrit, mund të bëhet prej bujqëve lokalë. Ato nuk kanë nevojë për vegla special, pjesë ndërrimi apo specialistë. Mbledhja dhe drenazhimi i ujit sipërfaqësor. Uji sipërfaqësor klasifikohet si ujë i pa ndotur që nuk ka kontakt me mbeturinat e depozituara. Ai është ujë shiu që do të mblidhet veç liksivit mbi sipërfaqen e fortë të zonës së hyrjes, rrugical, zona e parkimit, në zonat e fushës së depozitimit, që janë mbuluar përfundimisht dhe në shpatet rrith fushës. Ky ujë siperfaçesor i pa ndotur, mund të mblidhet dhe të drenohet brenda dhe jashtë fushës së depozitimit të mbeturinave, pa ndonjë trajtim suplementar. Për të siguruar një punë të mirë të fushës së depozitimit të mbeturinave dhe për të pakësuar sasinë e liksivit sa të jetë e mundur, duhet monitoruar vazhdimisht sistemi i kanalit të pritjes së ujërave të shiut që është planifikuar për tu ndërtuar paralel me rrugën për hyrje tek venddepozitimi. Mbledhja dhe clemintimi i gazit. Dekompozimi i mbeturinave böhët përmes një serie komplekse reaksioneve mikrobike. Dekompozimi aerobik fillestar jep kryesisht bioksid karboni dhe avuj uji. Mikroorganizmat hidrolitike dhe fermentative, kthejnë materialet organike komplekse (mbetjet e ushqimeve, mbetjet e kopshave, letërët dhe produktet e saj) në acide karboksilike të ndërmjetëm, veçanërisht acid acetic, alkoole, hidrogenet dhe bioksid karboni. Bakteret acetogenike prodhojnë acetat, hidrogenet dhe bioksid karboni nga acidel karboksilike me zinxhirë më të gjajtë dhe alkoole. Reaksiioni perfundimtar është prodhimi i metanit prej baktereve metanogjenike, që janë ananerobe strikte, kërkoijnë

një potencial të ulët oksido-reduktimi dhe funksionojnë më mirë rrëth një pH afër neutralit. Produktet e gazta kryesore të dekompozimit në mbeturinave të quajtura "gaz i fushës së mbeturinave", janë metani dhe bioksidi i karbonit. Shkallët e shkarkimit të bioksidit të karbonit mund të përftohen nisur nga fakti se , mesatarisht gazi i fushës së mbeturinave përmban 65% metan dhe 35% bioksid karboni. Gazi i fushës së mbeturinave është normalisht pa erë, po që se në fushë nuk janë hedhur bashke me mbeturinal shtëpiake edhe gibs. ose mbeturina kolle, dhe në këtë rast mund të krijohet sulfur i hidrogenit. Atje mund të ketë edhe merikaptane. aldehide dhe estere. Megjithatë nuk ka informacione për vlerësimin sasior le këtyre lloj shkarkimeve. Me një përqindje të vogël fushash depozitimi, mbeturinash (rrëth 250 në törë botën), gazi i prodhuar mblidhet komercialisht për tu shitur si një lëndë djegëse. Në raste të tjera, gazi mblidhet dhe digjet në formë fakeli në fushë. Megjithatë, në shumicën e tyre gazi i fushave të mbeturinave çlirohet direkt në atmosferë. Duke folur në mënyrë të per gjithshme, sasia e mbeturinave prej 20mg në ditë që do të hyjë në fushën e propozuar, e kufizon potencialin e gjenerimit të gazit. Një sasi kaq e vogël gjenerimi gazi do të ulë gjithashtu edhe efektivitetin e masave dhe të inwestimeve për mbledhjen dhe trajtimin e tij. Në një stadi të mëvonshëm të operimit të fushës, duhen bërë prova të tjera të nxjerrjes për të optimizuar nxjerrjen e gazit.

Trajtimi i gazit. Për trajtimin e gazit mund të përdoren sisteme të ndryshëm të djegies direkte. Në këtë rast gazi metan mund të digjet direkt në çdo dalje të tubit të gazit. Për efekt të prodhimit jo të vazhduar të gazit melan në çdo pus, ky sistem çon në ndërprerje të procesit të djegies. Gazi del pa u lagur nga pusi i gazit dhe krijon shkarkime të pa kontrolluara e rrezik eksplozionesh. Ky sistem nuk përfaqson standartet ndërkombëtare të kësaj fushe, e prandaj nuk mund të rekomandohet. Trajtimi me flake qëndrore. Gazi metan i mbledhur nga pusel e ndryshëm të gazit do të transportohet përmes tubash ne një flakë qëndrore. Trajtimi dhe përfitimi i energjisë. Një mundësi e avancuar për trajtimin e gazit është kombinimi i trajtimit dhe i fitimit të energjisë së gazit metan në kombinimin me një gjenerator për prodhim energjie. Eksperientat në Gjermani e vende të tjera kanë treguar se në shumë raste investimi dhe kostot e punës, nuk mund të mbulohen nga fitimet e shitjes së energjisë. Veç kësaj, operimi dhe mirëmbajtja e një sitemi të tillë është tepër i vëshlirë. Një

numër i konsiderueshëm impiantesh të tillë në perëndim nuk punojnë si duhet për efekt të vibracioneve të medha lidhur me sasinë e cilësinë e gazit që hyn në gjenerator. Për efekt të përbërjes agresive të gazit të fushës së depozitimit të mbeturinave, I duhet kushtuar vëmëndje e madhe monitorimit dhe masave të mirëmbajtjes. Gjatë vitit të parë të operimit të fushës së depozitimit të mbeturinave duhet kryer një monitorim. Përndryshe djegia qëndrore ose shkarkimi direk në atmosferë janë të pa rrezikshme nga pikëpamja mjedisore. Këta numra janë shumë të vegjël për të patur ndonjë efekt negative mbi njerzit dhe mjedisin e zonës. Në këtë kontekst i vetmi shkarkim ndolësi i pallogaritur, që duhet monitoruar gjatë vitit të parë të punës së fushës së depozitimit, është pluhuri i rrugës. Nëse rruga do të shtrohet mirë me çakull të trashë, pluhuri gjithashtu do të jetë i pa rëndësishëm në pikëpamjen mjedisore dhe gjatë periudhës së thatë të vitit.

VIII. Financimi

Duke përbledhur të dhënat financiare të vitit 2006 për sistemin ekzistues të grumbullimit të mbeturinave në Bashkinë e Çorovodës mund të thuhet që: Norma e grumbullimit të taksës së pastrimit nga familjarët është rreth 60%.

- Vetëm ndërmjet 40% të shpenzimeve të menaxhimit të mbeturinave mund të mbulohen nga të ardhurat e grumbulluara nga lëkza e pastrimit që paguajnë familjarët dhe bizneset.
- Bashkia shpenzon rreth 15% të buxhetit të saj total për aktivitetet e menaxhimit të mbeturinave.

Kosto totalë e grumbullimit varion shumë nga 1300-1500 lekë/ton/mbeturina. Kështu grumbullimi në këtë bashki të vogël është i shtrenjtë dhe jo efektiv.

Kalkulimet ekonomike. Investimi lokal për fushën aktuale është llogaritur të jetë rreth 10 milion lekë.

IX. NDIKIMET NË MJEDIS DHE SHËNDET

Ndikimet Mjedisore. Mbeturinal e grumbulluara nga pikat e grumbullimit thjesht shkarkohen në këtë fushë pa asnjë lloj përpunimi. Kjo fushë nuk ka sisteme drenazhimi për efekte kulluese. Kontrolli i biogazeve nuk ekziston. Për më tepër ujrat përshkojnë fushën e depozitimit. Kjo fushë është e ndërtuar në një zonë të ulët ranore dhe nuk përbën një gjetje të mirë gjeologjike për sa i takon përshkueshmërisë dhe qëndrueshmërisë së mjaftueshme të tokës. Aktualisht nuk njihet natyra dhe niveli i ndotësve të gjeneruar nga aktiviteti i depozitimit të mbetjeve në zonën përreth, sepse nuk është kryer asnjë matje dhe monitorim nō këtë zonë. Megjithatë, ndikimi negativ i venddepozitimit të mbetjeve urbane shfaqet nëpërmjet ankesave të komunitetit që jeton pranë kësaj zone. Nga konstatimet e vëzhgimet e kryera për këtë periudhe të shkurtër ndikimi i këtyre ndotjeve është më i ndjeshëm në cilësinë e ajrit dhe të ujit. Djegia e mbeturinave provokon një sasi të produkteve të djegies i cili duke patur parasysh dhe trëndafillin e erërave që zolerojnë këtë territor bëhet mjaft shqetësues për banorët e kësaj zone është edhe ndotja e madhe e ujit të puseve të hapura në këtë zonë. Ndikimet në shëndet. Kushtet higjeno-sanitare lënë mjaft për të dëshiruar dhe në të shfaqen mjaft mangësi për të siguruar një higjenë normale. Kjo gjëndje është produkt i ndotjes që vjen nga zona e depozitimit të mbeturinave urbane por dhe infrastrukturës së realizuar në këtë pjesë të periferisë së qytetit. Banorët janë të eksposuar ndaj ndotjes së gjeneruar nga zonat e depozitimit të mbeturinave si në mënyrë direkte që lidhet me kontaktin e këtyre ndotësave sidomos me anë të ajrit. Po kështu edhe indirekt ata janë të eksposuar nëpërmjet zinxhiril ushqimor. Një pjesë e banorëve të komunitetit për rrëth mban bagëti dhe shpendë në banesat e tyre. Të tjerë kanë lopë, duke treguar pothuajse çdo ditë qumësht edhe më rrallë edhe mishin e tyre. Vëlëm dy familje kanë rrëth 300 kokë dhen në këtë zone. Kullotat që shërbejnë në këtë zonë janë ato përreth fushës së depozitimit. Ndërkohë që Çorovoda zhvillohet dhe po pëson ndryshime në bazën e saj ekonomike, praktikal e saj aktuale të depozitimit të mbeturinave inerte do të janë të nevojshme të ndryshojnë në praktika që janë në linjë me nivelin e saj të ndryshimit. Situatë aktuale e depozitimeve të pakontrolluara pranë qendrës së qytetit, shkakton ndotjen e ajrit dhe të ujit, duke çuar kështu dëmtime serioze të shëndetit publik. Djegia e pakontrolluar e mbetjeve, dhe veçanërisht lëndëve plastike, shkakton problem në frymëmarrjen e banorëve të zonave përreth. Pasi pleherat largohen, llumrat e krijuar nga depozitimi i materialeve mbeten gjithashtu një problem, i cili prek jo vëlëm shëndetin publik.

Ndotja nga zhurmat e trafikut. Zhurma do të jetë e pranishme gjatë fazës së ndërtimit të fushës së mbeturinave. Gjatë punës normale të fushës së mbeturinave zhurma do të shkaktohet nga lëvizja e kamioneve për te fusha dhe nga fusha gjatë transportimit të mbeturinave, si dhe nga operacionet brenda fushës të pajisjeve teknologjike. Pajisjet e punës janë nivel zhurmash që janë të krahasueshme me të ngjashmit e tyre në anë të rrugëve e në rreparte pune të mbyllura. Faktori i rëndësishëm për vlerësimin e ndikimit të zhurmës mbi komunitetin është distancë e burimit të zhurmës nga receptorë. Në disa raste prurja e mbeturinave të ngurta do të bëhet gjatë natës dhe do të jetë real shqetësimi i komunitetit nga zhurmat e kamioneve. Për raste të tillë është i domosdoshëm monitorimi i zhurmës gjatë viti të parë të punës në fushën e depozitimi të mbeturinave. Në një stad të mëpasëm të projektimit, kur të merret vendimi i përdorimit ose jo i opzionit të para të trajtimit të mbeturinave të ardhura, janë domosdoshme llogaritje të tjera, për çdo opsjon lidhur me

prodhimin e gazit të fushës së mbeturinave dhe përdorimin e mundshëm të tij. Një tjetër problem që duhet monitoruar është edhe zhurma, me qëllim që të merrel një vendim lidhur me ekranin imbrojtës në anë të rrugës, ose jo. Ka shumë rëndësi të sigurohet një menaxhim i mirë i fushës së depozitimit të mbeturinave gjate operimit të saj. Stadet teknike dhe procedurat duhen rrespektuar nga personeli dhe menaxheri i fushës. Kjo është kërkesë e dorës së parë për të arritur në ndikim të mjesitore, në pajtim me parashikimet e projektit dhe llogaritje respektive

X.KONKLUZIONE DHE REKONAMDIME

- Venddepozitimi i Çorovodës nuk i plotëson kriteret mjedisore për kufizimin e përhapjes së ndotjes dhe sigurimin e një shkalle minimale të ekspozimit të popullatës ndaj kësaj ndotjeje.
- Në këtë qytet mbetjet e ngurta urbane depozitohen në një venddepozitim ilegal, për të cilin nuk ka informacion dhe të dhëna.
- Problem kryesor mjedisor i venddepozitimil aktual është rrjedha e ujërave në Lumin Osum dhe për pasojë ndotja e ujërave të këtij të fundit.
- Në venddepozitimin aktual të këtij qyleti ka mungesa të theksuara për mjete të nevojshme, fuqi punëlore dhe fonde të pamjaftueshme për menaxhimin e mbetjeve të ngurta urbane.
- Vërchet vlersimi minimal i ndërmarrjeve të shërbimit apo e organeve që i kanë në varësi është e lartë.
- Gjatë viteve të tranzicionit nuk është kryer ndonjë studim kompleks për venddepozitimin e mbetjeve urbane të këlij qyleti.
- Tregucisit e raportit mund të realizohen vetëm nëqoftëse adaptohet dhe përdoret nga qeverisja lokale në bashkëpunim me ministritë, donatorët e huaj dhe strukturat e tjera përgjegjëse për zhvillimin e qëndrueshëm të zonës së marrë në studim.
- Numri i banorëve që banojnë në këtë territor ndryshon i parë nga burime të ndryshme zyrtare dhe të dhënat që jepin përsaqesuesit lokalë. Kjo ka lidhje me zhvillimin e migrimit dhe mos regjistrimin e popullsisë.
- Numri total i banorëve është vlerësuar të jetë rreth 8000 banorë. Për të ardhmen është supozuar që lëvizja prezente migratore do të vazhdojë në pesë vitet e ardhshme dhe më vonë do të ndalojë. Numri total i banorëve në rajonin e projektit do të jetë atëherë rreth 7000 banorë në vitin 2015.
- Duke permblehdhur të dhënat financiare të viti 2006 për sistemin ekzistues të grumbullimit të mbeturinave në Bashkinë e Çorovodës mund të thuhet që Norma e grumbullimit të laksës së pastrimit nga familjarët është rreth 60%.
- Velëm ndërmjet 40% të shpenzimeve të menaxhimit të mbeturinave mund të mbulohen nga të ardhurat e grumbulluara nga laksë e pastrimit që paguajnë familjarët edhe bizneset.
- Bashkia shpenzon rreth 15% të buxhetit të saj total për aktivitetet e menaxhimit të mbeturinave.
- Kosto totale e grumbullimit varion shumë nga 1300-1500 lekë/ton/mbeturina. Kështu grumbullimi në këlë bashki të vogël është i shtrenjtë dhe jo efektiv.
- Për momentin fusha ekzistuese e grumbullimit të mbeturinave paraqet një rrezik të madh për shëndelin dhe mjedisin. Nuk ka asnjë trajtim në këtë fushë, përpëra se mbeturinal të depozitohen.
- Për bashkinë e Çorovodës prodhimi specifik i mbeturinave shtëpiake dhe atyre të ngjashme me lo është rreth 304kg/banorë/vit, ose rreth 0.83 kg/banorë/ditë. Nga kjo sasi, rreth 200kg/banorë/vit shkojnë në fushën ekzistuese të grumbullimit të mbeturinave.

- Mbeturinat organike (mbeturinat e kuzhinave dhe të kopshteve) janë fraksione kryesor i mbeturinave shtëpiake me rreth 840 ton/vit në peshë, nga pesha totale.
- Pjesa e materialeve të riciklueshme është rreth 845.7 ton/vit në peshë (letër, karton, dhe plastikë), 10% secili, dhe metale e qelqe me 42 ton/vit secili dhe mbeturinat e tjera rreth 462 ton/vit. E gjithe sasia e mbetjeve të gjeneruara eshte rreth 2100 ton/vit.
- Për sa i përkel ndikimit dhe kushteve ambientale të sistemit ekzistues të menaxhimit të mbeturinave, ndikimet kryesore janë shkaktuar nga fusha ekzistuese të mbeturinave, që është e pa kontrolluar dhe e pasigurtë.
- Fusha ekzistuese të mbeturinave nuk plotësohen as standartet ambientale për depozitimin e mbeturinave. Ajo krijon një rrezik imediat në shëndet dhe në ambient, kryesisht nga kullimet, që prishin cilësinë e ujërave nënloqësore dhe nxjerrin tym nga djegiet.
- Mbeturinat e ndotura nga spitalet dhe qëndrat shëndetësore grumbullohen dhe depozitojen në një shtrirje të madhe me mbeturinat shtëpiake. Kjo përbën një rrezik serioz, jo vetëm për punëtorët e fushës së mbeturinave dhe rrëmuesave të mbeturinave në fushë, por dhe për publikun në përgjithësi.
- Parashikimi i sasisë së mbeturinave është llogaritur bazuar në popullsinë e qytetit dhe duke marrë në konsideralë disa kushte dhe supozime për prodhimin e mbeturinave specifike.
- Për vitin 2006 në këtë qytet janë prodhuar më shumë se 2000 ton mbeturina shtëpiake dhe të ngjashme me to, që janë depozituari jo plotësisht në rajonin e projektit. Kjo do të rritet në 2500 ton për vitin 2013.
- Meqënëse popullsia aktuale e Çorovodës është rreth 8000 banorë edhe në vitin 2013 parashikohet të jetë rreth 7000 banorë (kjo përfektështës së popullsisë në këtë vitet e fundit dhe në vazhdim).
- Migrimi me një ritëm më të ulët, është parashikuar se do të vazhdojë edhe në vitet e ardhshme, përfundimisht në minimum në vitin 2013.
- Ndërkohë përfektështës së sasisë së konsumit dhe të mirëqenjes sasia e mbetjeve është parashikuar që në vitin 2013 do të jetë me 0.9 kg/benorë/ditë.
- Tarifa shumë të ulëta përfundimisht që nuk mbulojnë aktualisht koston e trajtimit të tyre dhe krijojnë vështirësi në mundësinë e vazhdimit të çfarëdo projekti.
- Studime fizibiliteti të cilat mbeten në letër dhe nuk shoqërohen me investimet konkrete, përfundimisht në mungesës së fondeve;
- Mungesa e ekspertëve. Përfundimisht që nuk kanë nivelin e duhur përfundimisht seminareve.
- OJF e pakta në qytet dhe që nuk kanë nivelin e duhur përfundimisht seminareve;
- Gjithashtu gjatë këtyre viteve të fundit vijet re dhe ngritja e ndërmarrjeve të vogla dhe mesme private si pasojë e privatizimit të ish-ndërmarrjeve shtetërore si dhe iniciativa të tjere private. Këto aktivitete përfundimisht janë të fokusuara kryesisht në sektoret e mëposhtëm të industrisë , industria ushqimore të përpunimit të produkteve të qumështit, mishit, pijeve alkoolike dhe jo-alkoolike, industria e përpunimit të lëkurës e tjere
- Përfundimisht i përket aktiviteve private industriale, fatkeqësisht nuk ka të dhëna përsasitë e mbetjeve të ngarta që ato gjenerojnë. Por është e sigurtë që shumica e tyre përfundojnë

në venddepozitimin aktual së bashku me mbetjet e tjera urbane, pa ndonjë ndarje apo trajtim paraprak. Këtë problem e vëshlirëson edhe mungesa e landfillit për mbetjet e rrezikshme. Nga ana tjetër teknologjitetë e vëna në funksionim në shumicën e rasteve nuk janë bashkëkohore dhe nuk bëjnë asnjë lloj trajtimi të ujërave dhe mbetjeve të tjera teknologjike duke dëmtuar rëndë mjedisin

- Një tregues pozitiv çshlë ngritja e disa bizneseve të vogla në formën e industrive ricikluese të plastikës por ato punojnë kryesisht me lëndë të importuar për shkak të pamundësisë së sigurimit të plastikës mbetje në tregun vendas, gjë që kërkon një ndarje të këtij fraksioni të mbetjeve që në burimet e gjenerimit.
- Kalkulimet ekonomike. Investimi total për fushën aktuale është llogaritur të jetë rrëth 10 milion lekë.

REKOMANDIME PËR BASHKINË ÇOROVODË

- Bashkia duhet të harrojë planin lokal të menaxhimit të mbetjeve urbane;
- Bashkia duhet të punojë për vendosjen e procedurave për monitorimin dhe kontrollin e menaxhimit të mbetjeve urbane;
- Mumdësia e regjistrimit të sasisë dhe cilësisë së mbetjeve të gjeneruara duhet të shikohet dhe të zbatohet të paktën në fushëdepozitë;
- Ndërlimi i kapaciteteve në drejtë të mirëmenaxhimit të mbetjeve duhet të përbëjë Një prioritet për drejtuesit e bashkisë dhe duhet të jetë i vazhdueshëm;
- Nismat për fillimin e pilotimit të ndarjes në burim të mbetjeve nuk kanë qenë të vazhdueshme dhe të sukseshme;
- Hartimi i një rregulllore bashkiake për grumbullimin, largimin dhe administrimin e mbeturinave urbane;
- Një punë më e madhe në këtë drejtë duhet menduar dhe mirëplanifikuar duke përfshirë edhe komunitetin;
- Rishikimi i tarifës dhe diferencimi i saj në bazë të parimit ndolësi paquan është prioritare;
- Mënyra e mbledhjes së taksës së pastrimit duhet rishikuar;
- Duhet riparë llogaritja e numrit të kazanëve për cdo lagje, apo shpeshtësi e marrjes së mbeturinave;
- Ajo që do të përbente një kërkesë të drejtëpërdrejtë për Bashkinë është pastrimi i kazanëve përgjatë natës (sipas standardeve të përdoruara gjerësisht edhe nga bashki të tjera);
- Gjithashlu rekomandohet që të ketë orar për hedhjen e mbeturinave voluminoze nëpër anë (kryesisht nga ana e bizneseve, por edhe e familjarëve) me qëllim që volumi i kazanëve të mos okupohet që paradigmë nga mbetje të mëdha e të mos ketë më vend për mbetje urbane shtëpiake (të cilat banorët pastaj do t'i hedhin jashtë kazanëve);
- Disiplinimi i funksionimit të tregjeve për sa i përkel hedhjes së mbeturinave urbane. Kjo nënkupton monitorimin e procesit të largimit të mbeturinave në tregjet e ligjshëm, elemiimin e tregjeve të paligjshëm si dhe marrjen e masave administrative për ndolësit e ambjentit;

- Disiplinimi i hedhjes së mbeturinave inerte (me orare dhe plane veprimi të përcaktuara). Kjo nënkupton kryerjen e shërbimit të pastrimit në pika të caktuara për material si, inerte, shtëpiake apo skeletike me orare dhe ditë të caktuara sipas lagjeve.
- Analizë tregu mbi infarstrukturën ricikluese. Me ndihmën e disa shoqatave ambientale që kanë operuar në këtë fushë do të realizojmë mbledhjen e të dhënave lidhur me subjektel e interesuara për materialat e riciklueshme si, letër, plastikë, qelq dhe alumin si dhe ofertat për lëndët e përmendura. Të dhënat e marra do t'ë përmblidhen në një studim.
- Hartimi i një strategjie për menaxhimin e qëndrueshmërit të mbetjeve urbane në qytetin e Çorovodës
- Bashkia të bashkepunojë me Drejtorinë Rajonale të Arsimit në hartimin dhe zbatimin e programeve vjetore për rritjen e ndërgjegjesimit dhe edukatës mjedisore tek fëmijët, duke përfshire edhe prindërit e mësuesit
- Për një mirëqeverisje nga ana e Bashkisë ne do të rekomandonim bërjen publike të tarifës së pastrimit si për familjet, edhe për bizneset dhe gjithashu ta bëjë publike mënyrën e administrimit të kësaj tarife;
- Bashkia të nxise me politikat e saj bizneset ricikluese nëpermjet lehtësimit nga paketa fiskale.
- Policia Bashkiake nëpermjet vendosjes së sanksioneve ligjore ndaj ndotësve do të ndikojë në frenimin e ndotjes së mjediseve publike dhe të rritjes së zbatueshmërise së ligjit nga ana e saj
- I rekomandohej Bashkisë Çorovodë që s'i fillim, të nisë një projekt pilot në një lagje të ctytetit ku t'ë vendosen kazanë për mbledhjen e mbeturinave sipas llojit të tyre për t'u nxitur ctytarët që t'ë bëjnë ndarjen e mbetjeve në burim sikundër përcaktohet nga Strategjia kombëtare e menaxhimit të mbetjeve
- Hartimi i Strategjisë për Menaxhimin e Mbetjeve t'ë Rrezikshme.
- Stabilizimi i administrimit urban, që do të përfshijë gjithashu edhe menaxhimin e mbetjeve urbane.
- Studimi i mundësive së privatizimit i shërbimit të grumbullimit dhe transportit të mbetjeve.
- Parashikimi për gjenerimet e mbetjeve për një periudhë kohore, bazuar në rritjen demografike dhe tendencat e zhvillimit social dhe ekonomik.
- Stimulimi i ndarjes selektive të mbeturinave që në burim, si dhe ripërdorimi dhe riciklimi i tyre.
- Për t'ë rritur shkallën e riciklimit të mbetjeve të ndërtimit motivues duhet t'ë jetë odhe rritja e laksave për depozitim të tyre.
- Për mbetjet spitalore si hap i parë do të ishte përdorimi i kontenierëve special për mbetjet e rrezikshme dhe njëkohësisht t'ë bëhet që në burim ndarja selektive e tyre.
- Monitorimi dhe mbajtja e rregjistrave për sasitë dhe llojet e mbetjeve që gjenerohen nga spitali është një detyrë emergjente për organet e qeverisjes vendore.

XI. BİBLIOGRAFI

- Prof .Sazan Guri.Vlora,Bajlozët dhe e ardhmja e saj. Tiranë 2006.
- Akademia e Shkencave të Republikës së Shqipërisë, Institut i Hidrometeorologjik-Hidrologjia e Shqipërisë,Tiranë 1984.
- Dimo LL(1995)-Gjeologjia aktuale dhe mjedis. Referat në Koferencën e I-rë të Gjeologjisë Civile dhe Mjedisit.
- Dimo LL Etj(2002)-Studim mbi ndikimin në mjedis nga zhvillimi i veprimitarës së shfrytëzimit të rërës dhe zhavorrit në shtratin e lumi Shkumbin.Fondi i Drejtorisë së Përgjithshme të Gjeologjisë.
- Dhimitri A.. Londo R,ETJ (2005)-Impaklet mjedisore të shkaktuara në lugina e lumenjve Erzen dhe Ishëm, si rezultat i veprimit të faktorëve të ndryshëm gjeologjikë dhe humane si dhe masat konkrete për zbutjen ose mënjanimin e këtyre impakte.(Pjesa e dytë ,lumi i Ishmit).
- Dhimitri A.(1997)-Raport mbi punimet e kërkim-vlerësimit të materialeve inerte në shtratin e lumi Zezë të kryera gjatë viteve 1995-1996 me llogaritje rezervash me gjendje 1.01.1997
- Revista "Mjedisi sot". Botimi i përmua jshëm i Qendrës Rajonale të Mjedisit (REC) për Europën Qëndrore dhe Lindore. Numër 94.Nëntor 2004.
- Bashkia Tiranë. Qendra EDEN. Strategjia lokale për mjedisin të shëndetshëm në qytetin e Tiranës 2005-2008. Tiranë 2005.
- Agjencia Kombëtare e Mjedisit. Raport për gjendjen e Mjedisit në RSH.1997-1998. Tetor 1999.
- Co-PLAN. Përbledhje Materialesh Studimore mbi rajonin e Kamzës. Nëntor 1999.
- Ministria e Mjedisit. Strategjia dhe Plan i Veprimit për Zbatimin e Konventës së Aarhusit në Shqipëri. Tiranë2005.
- Ligji Nr.7664.dL 21.01.1993. Për mbrojtjen e mjedisit.
- Ligji Nr. 7662 dt 19.01 1993. për shërbimin e mbrojtjes së bimëve. Revista "Mjedisi Sot". Boli i përmua jshëm i Qendrës Rajonale të Mjedisit (REC). Numër 90.Korrik 2004.
- Luarasi G. Shkarkimet e gazta nga objektet industrial dhe problemet e ruajtjes së pastërtisë së ajrit. Konferanca Shkencore për ruajtjen e mjedisit,1978.
- Deliu A.Kodra Q. Prishja e pastërtisë së ajrit dhe rrjedhimet e saj në ekilibrit higjenik, biologjik dhe teknologjik. Konferanca shkencore për problemet e ,jedosit, Tiranë.1978.
- Luarasi G. Shkarkimet e gazta nga objektet industrial dhe problemet e ruajtjes së pastërtisë së ajrit. Konferanca Shkencore për Ruajtjen e Mjedisit,1978.
- Toska F SarollıY. Zhvillimi i organizuar i urbanizimit dhe problemet e higjenës që lidhen me të. Konferanca shkencore për ruajtjes së ambientit. Tiranë 1978.
- RAPORTI: VLERËSIMI I SITUATËS SË MENAXHIMIT TË MBETJEVE URBANE NË BASI I KINË BERAT